

PRESENTADORA: Aïda
HISTORIADORA: Clara
ANTROPÒLOGA: Laia

Veü en off: Estereo-Art amb Aïda Rico

Aïda: Bona tarda, són les 6, i avui tornem amb l'edició de l'antic Egipte. S'acosta el dia contra la violència de gènere, i aprofitant que aquesta setmana parlem de l'Antic Egipte, volíem dedicar-li un programa a reflexionar sobre quin era el paper de la dona en aquesta civilització.

Tenim amb nosaltres a la Clara Baños, historiadora especialitzada en l'art de l'antic Egipte i la Laia Delli carri antropòloga amb un màster en estudis de gènere.

Bona tarda

L/C: Bona tarda

A: Tenint en compte que fa 100 anys la dona no tenia ni dret a vot no vull ni pensar com era la vida d'una dona en aquella època. Estem parlant de fa més de 5.000 anys!

L: doncs sorprenement, al contrari del que molta gent pensa, la societat egípcia era bastant avançada en aquest aspecte.

Els egipcis eren MOLT més avançats que, per exemple els grecs o romans, o fins i tot que la societat de principis de segle 20.

La dona, sorprenement, tenia els mateixos drets que l'home davant la llei. Tenia dret a la llibertat d'expressió i la propietat privada cosa que fins a fa res la dona seguia sense tenir.

C: Això ho sabem per exemple gràcies al Testament de Naunakhte, en el que una mare de família deshereda a alguns dels seus fills.

A: I això?

C: Doncs, bueno, es veu que Naunakhte va estar malalta i va decidir desheretar als fills que no l'havien cuidat

L: Però...a veure, també és important considerar que la majoria de documents dels que disposem per afirmar tot això són de classes altes, així que no podem generalitzar, no podem saber ben bé quins eren els rols de gènere entre el poble egipci.

Sabem que normalment els fills aprenien la professió dels seus pares, i que les dones es dedicaven a aprendre música, dansa, cant.... per després algun dia poder anar a Palau o per comunicar-se amb els deus. Encara que no podien fer ni ceràmica ni arts plàstiques.

C: hi ha una obra d'unes ballarines egípcies, on es pot veure a una dona tocant la flauta i unes altres ballant.

A: a però doncs, els egipcis consideraven a la dona com un igual? Que avançats...

L: No ben bé... Tot i que davant la llei si era considerada un igual, socialment tenia un paper secundari.

Desde la base de la societat egípcia, la mitologia, la dona té un paper de inferioritat. Explica-ho millor tu, Clara, que es la teva especialitat.

C: Doncs al començament només existia el gran, immòbil mar universal, sense vida i en absolut silenci.

La mitologia solar diu que el creador de tot era Atum, el pare dels pares, que va desitjar i materialitzar l'univers.

Llavors Atum va crear els altres déus. Va recollir el seu propi semen a la mà, i empassant-se'l es va fecundar a si mateix.

A: ostres tu

C: Els egipcis, que sempre atribueixen una divinitat a cada acte, van crear una nova divinitat, Nebet-Hetepet, nom que significa "la senyora de la satisfacció".

A: Però no acabo d'entendre quina relació té aquest mite amb el paper de la dona

C: Doncs és que més tard a imitació de la deessa, aquest títol de "senyora de la satisfacció" va ser adoptat per les esposes reials a qui s'els atribuïa el paper d'incentivar l'apetit sexual dels déus sobre la terra.

L: Per tant, podem veure que la dona no era vista com propietat de l'home, com per exemple a Grècia on la dona era considerada com un menor d'edat permanent, però segueix sent considerada com una acompanyant de l'home o objecte sexual.

A: Ah doncs, diguem que políticament tenien els mateixos drets, però socialment eren considerades, d'alguna manera, inferiors.

L: A veure, inferiors tampoc, sinó més bé tenien un paper secundari., per exemple, a alguns textos s'anima a l'home a cuidar de la seva esposa i fer-la feliç. Això pot semblar una cosa bona, però en realitat tracten a la dona com si no es pogués ser responsable de si mateixa.

Menor d'edat

A: Clar, si es que avui en dia continua passant al mateix

L: Si si, es veu a la dona com ésser indefens sense pensament ni poder, qui l'home a de decidir de protegir o no.

C: a part, podem veure aquesta diferència i inferioritat social també en l'art. Mentre que els homes eren representats amb el peu cap endavant, com els déus, les dones es limitaven a estar amb els peus junts.

A: i que vol dir el peu cap endavant?

C: donava més dinamisme i moviment, i era una representació del poder.

A l'art, els homes i les dones estaven diferenciats també pel seu to de pell. L'home tenia un color ocre, vermellós, mentre la dona tenia uns tons més clars, grogençs. També, l'home era representat amb espatlles amples, y rostre tens, però les dones tenien una espatlla petita, cuixes estretes i pits petits. A més a més, les dones sempre eren representades exageradament més baixetes que els homes.

Això es pot veure molt bé a la pintura de la tomba de Sennedjem, on podem veure un home i una dona sentats. Están plàcidament ocupats a fent una partida de Senet, un antic joc de taula. En aquesta imatge es pot veure com l'esposa de Sennedjem, Lineferti, és molt més baixeta i té els peus junts, mentre el seu marit té un més avançat.

A: Però si eren iguals davant la llei poden tenir les mateixes posicions que els homes?

C: No tenien dret exactament als mateixos, per exemple les dones no podien ser sacerdotesses, però sí que podien arribar a posicions de poder. Per exemple, si que podien ser faraones, però els homes tenien preferència. Estava Nefertiti, Berenice III, Cleopatra, Hatshepsut i, no només elles, hi havien moltes més. La faraona Hatshepsut va construir un temple a Deir el-Bahari, però quan va morir el seu fillastre Tuthmosis III va assumir plens poders i va fer destruir les seves inscripcions i estàtues, i va eliminar la seva imatge.

A: i perquè tenien preferència a els homes?

L: doncs suposem que es per la misoginia i la idea de la dona que tenien. Hem trobat molt rastre en la literatura egípcia que tracta sovint a la dona de frívola, traïdora, caprichosa i poc fiable.

Per això preferien un home, aparentment més lleial i estable.

A: Però si els faraons eren més importants com és que la més coneguda és Cleopatra?

L: A Veure, això no és totalment veritat, Tutankamon o altres faraons també són bastant coneguts. Però és veritat que Cleopatra és un personatge molt reconegut en la història d'Egipte.

Decliu cultura egípcia, relacions amb homes

Però se la recorda més per la seva suposada bellesa i relacions amb homes que pel seu intel·lecte. A més els romans l'acusaven d'utilitzar màgia per seduir als homes per aconseguir el que volia.

Està clar que si hagués estat un home, ningú s'hauria atrevit a qüestionar el seu poder. És molt trist que al llarg de la història s'humiliessin i jutjessin tant les dones simplement per exercir el mateix paper que un home.

A: Wow, veig que Cleopatra va ser una dona molt treballadora. El que no entenc és que és el que va passar després perquè decaigués tant el paper de la dona com en les societats posteriors tenint en compte tot el que va fer Cleopatra per Egipte.

C: Això va passar perquè, quan els romans van conquerir Egipte, al 30 aC, van acabar amb aquesta cultura i van imposar la seva, que era molt més masculista.

A: Que interessant, gràcies per ensenyar-nos d'aquest tema. Molt poca gent sap d'això i penso que és un tema important.

Públic! No os oblideu, demà tornarem amb un altre programa sobre l'antic Egipte. Os esperem allà! Fins demà!